

Spis treści

Auctorium – o Autorze	V
Gratiarum – Podziękowanie	VII
Index Compendiorum – Wykaz skrótów	XVII
I. Wstęp	1
I.1. Zawartość oraz cel publikacji	1
I.2. Termin <i>energetyka</i> w strukturach międzynarodowych i europejskich	1
I.3. Europejska Karta Energetyczna (Karta) oraz Traktat Karty Energetycznej (ECT)	2
I.3.1. Definicja <i>energetyki</i> na podstawie Karty oraz ECT	2
I.3.2. Europejska Karta Energetyczna (Karta)	3
I.3.3. Traktat Karty Energetycznej (ECT)	4
I.3.4. Ochrona inwestycji według Traktatu Karty Energetycznej	7
I.3.5. Struktury Karty oraz ECT	8
I.3.5.1. Konferencja Karty Energetycznej	8
I.3.5.2. Organy pomocnicze	8
I.3.6. Niektóre korzyści oraz ryzyko związane z interpretacją i stosowaniem ECT	9
I.3.7. Przyszłość ECT a podejście Rosji	11
I.4. Pozostałe międzynarodowe oraz unijne (wspólnotowe) inicjatywy w zakresie energetyki	12
I.4.1. Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości	12
I.4.1.1. Cel i zasady konwencji	12
I.4.1.2. Współpraca polityczna	13
I.4.1.3. Współpraca naukowa	13
I.4.1.4. Wymiana informacji	13
I.4.1.5. Współpraca w zakresie kształcenia	14
I.4.1.6. Kontekst konwencji	14
I.4.2. Paryska Karta Nowej Europy – OBWE ¹	15
I.4.3. Ramowa konwencja ONZ w sprawie zmian klimatu	16

¹ Charter of Paris For New Europe.

II.	Specyfika ochrony inwestycji według ECT w porównaniu z dwustronnymi umowami o ochronie inwestycji oraz innymi instrumentami wspierania i ochrony bezpośrednich inwestycji zagranicznych	19
II.1.	Strony ECT (aspekt podmiotowy ochrony inwestycji) oraz przedmiot regulacji na podstawie ECT	20
II.1.1.	Definicja <i>inwestycji</i>	20
II.1.2.	Definicja <i>inwestora</i>	24
II.1.3.	Tymczasowe stosowanie	24
II.2.	Specyfika przepisów prawa materialnego w zakresie ochrony inwestycji	25
II.2.1.	Traktowanie narodowe	25
II.2.2.	Minimalny standard traktowania	26
II.2.3.	Klauzula parasolowa (<i>umbrella clause</i>)	26
II.2.4.	Klauzula o odmowie uprzywilejowania	27
II.2.5.	Filtr podatkowy	28
II.3.	Przepisy o rozstrzyganiu sporów	29
II.3.1.	Forum oraz możliwe do zastosowania zasady procesowe	29
II.3.2.	Organ mianujący arbitra lub przewodniczącego trybunału arbitrażowego (tzw. <i>appointing authority</i>)	30
II.3.3.	Wybór forum	30
II.3.4.	Okres ochronny (tzw. <i>cooling-off period</i>)	31
III.	Interpretacja instrumentów prawa międzynarodowego w związku z ECT	31
III.1.	Standardy międzynarodowej ochrony prawnej inwestycji	31
III.2.	Różnice w procesach interpretacji na podstawie BIT/ICSID/ECT	33
III.2.1.	Interpretacja zgodnie z Konwencją wiedeńską o prawie traktatów (1969; KWPT)	33
III.2.2.	Artykuł 31 KWPT	34
III.2.3.	Artykuł 32 KWPT	36
III.2.4.	KWPT w wyrokach wydanych na podstawie ECT	36
III.3.	Wcześniejsze wyroki (znaczenie orzecznictwa)	38
III.3.1.	Podejście sądów (trybunałów arbitrażowych)	38
III.3.2.	Orzecznictwo dotyczące BIT a ECT	40
IV.	Równoległe spory według ECT oraz BIT	43
IV.1.	Równoległe roszczenia/równoległe postępowania	44
IV.2.	Aspekty prawa materialnego (rzeczowe)	45

IV.3.	Aspekty kompetencji (właściwości)	48
IV.3.1.	Oddziaływanie stanowisk procesowych w sprawie kompetencji (właściwości) oraz standardów materialnoprawnych w zakresie udzielania ochrony	48
IV.3.2.	<i>Kardassopoulos v. Gruzja</i>	49
IV.3.3.	<i>Plama v. Bułgaria</i>	51
IV.4.	Dopuszczalność	53
IV.4.1.	Znaczenie oraz istota ograniczeń	53
IV.4.2.	Ograniczenia wynikające z umów	53
IV.4.3.	<i>Res iudicata</i>	55
IV.4.4.	<i>Lis pendens</i>	55
IV.4.4.1.	Nadużycie postępowania	56
IV.4.4.2.	Rozwiązania procesowe	57
IV.4.4.3.	Połączenie spraw	58
IV.4.4.4.	Inne techniczne instrumenty procesowe	62
V.	Traktowanie zgodnie z klauzulą najwyższego uprzywilejowania (MFN) a prawo krajowe	63
V.1.	Traktowanie w trybie najwyższego uprzywilejowania (MFN)	64
V.1.1.	Przepisy regulujące traktowanie MFN w ECT	64
V.1.2.	Możliwości rozszerzenia stosowania regulacji umożliwiającej wykorzystanie MFN przy rozstrzygnięciu sporów	66
V.1.2.1.	Polemika	66
	a) Sprawy <i>Maffezini</i> i <i>Plama</i>	67
	b) <i>RosInvest Co</i> i <i>Renta4</i>	70
V.2.	Tryb traktowania narodowego	71
V.2.1.	Przepisy regulujące traktowanie narodowe w ECT	71
V.2.2.	Problemy wynikające ze stosowania „traktowania narodowego”	73
V.2.2.1.	Porównanie inwestorów zagranicznych i krajowych	73
V.2.2.2.	Różne traktowanie	74
V.2.2.3.	Brak uzasadnienia różnego traktowania	74
V.2.2.4.	Stosunek między traktowaniem narodowym a innymi standardami traktowania	75
VI.	Wywłaszczenie według ECT oraz innych międzynarodowych instrumentów ochrony inwestycji	75
VI.1.	Definicja pojęcia <i>wywłaszczenia</i>	75
VI.2.	Wywłaszczenie pośrednie	78
VI.3.	Wywłaszczenie stopniowe	85
VI.4.	Wywłaszczenie na podstawie ECT	88

VI.5.	Wywłaszczenie oraz definicja <i>inwestycji</i>	89
VI.6.	Stabilne, równe i sprzyjające warunki dla inwestorów oraz sprawiedliwe i równe traktowanie	90
VII.	Zakres przedmiotowy terminu <i>traktowanie</i> w ECT oraz w BIT	90
VII.1.	Definicja pojęcia <i>traktowania</i>	91
VII.1.1.	Traktowanie narodowe	91
VII.1.2.	Klauzula najwyższego uprzywilejowania (MFN).....	91
VII.2.	Zakres przedmiotowy klauzuli MFN w ECT w porównaniu z dwustronnymi oraz innymi wielostronnymi umowami o ochronie inwestycji	92
VII.2.1.	Faza przedinwestycyjna (przygotowawcza)	92
VII.2.2.	Klauzula MFN przy rozstrzyganiu sporów	95
VII.2.3.	„Traktowanie” zgodne z „postanowieniami traktatowymi”	95
VII.2.4.	Wielostronne umowy o integracji gospodarczej	98
VIII.	Zakres przedmiotowy terminu <i>inwestor</i> w ECT	101
VIII.1.	Warunki kwalifikujące osobę prawną lub fizyczną jako inwestora zgodnie z ECT	102
VIII.1.1.	Definicja <i>inwestora</i> zgodnie z art. 1 ust. 7 ECT	102
VIII.1.2.	Szczególna zasada zgodnie z art. 26 ust. 7 ECT	103
VIII.2.	Znaczenie kontroli podmiotu do celów definicji <i>inwestora</i>	104
VIII.3.	Okoliczności powstania roszczeń na podstawie ECT dla spółek zagranicznych lub krajowych znajdujących się pod kontrolą osób posiadających przynależność państwową państwa przyjmującego	106
VIII.3.1.	Orzecznictwo	106
VIII.3.2.	<i>TSA v. Argentyna</i>	112
VIII.3.3.	Osoby fizyczne	116
VIII.3.3.1	Artykuł 1 ust. 7 ECT, test według konwencji ICSID oraz według BIT	116
VIII.3.3.2.	Zakres przedmiotowy wyrażenia <i>przynależność państwowa</i> w art. 1 ust. 7 lit. a) pkt (i) ECT	118
VIII.3.3.3.	Stałe miejsce zamieszkania według art. 1 ust. 7 lit. a) pkt (i) ECT	120
	a) Artykuł 31 KWPT: Ogólna reguła interpretacji	121
	b) Artykuł 32 KWPT: Uzupełniające środki interpretacji ...	122
	c) Możliwe znaczenie terminu <i>która ma stałe miejsce zamieszkania</i>	123
VIII.4.	Zarzut niestosowania (art. 17 ECT)	127

VIII.4.1.	Czy wykonywanie prawa państwa zgodnie z art. 17 ECT jest zarzutem przeciwko jurysdykcji (kompetencji) lub dopuszczalności rozstrzygania sporów przez trybunał arbitrażowy, czy obroną merytoryczną?	127
VIII.4.2.	Czy art. 17 ECT działa wstecz, czy działa tylko na przyszłość?	129
VIII.5.	Niektóre przykłady celowego wyboru przynależności państwowej (<i>nationality shopping</i>) z niedawnej przeszłości	132
IX.	Zakres przedmiotowy terminu <i>inwestycja</i> według ECT ..	134
IX.1.	Definicja <i>inwestycji</i> według ECT	134
IX.1.1.	Treść rozdziału	134
IX.1.1.1.	Definicja zgodnie z art. 1 ust. 6 ECT	135
IX.1.2.	Obszary szczególnie szerokiego stosowania art. 1 ust. 6 ECT	137
IX.1.2.1.	Artykuł 1 ust. 6 lit. c) ECT: roszczenia pieniężne	137
IX.1.2.2.	Inwestycje pośrednie	142
IX.1.2.3.	Artykuł 1 ust. 6 lit. f) ECT: wszelkie uprawnienia przyznane z mocy prawa albo umowy lub z mocy jakichkolwiek licencji czy pozwoleń	142
IX.1.3.	Data wejścia w życie (ang. <i>effective date</i>)	144
IX.1.3.1.	Pojęcie <i>inwestycji</i> a tymczasowe stosowanie ECT	145
IX.1.3.2.	Zakończenie tymczasowego stosowania	149
IX.1.3.3.	Warunek „związania z działalnością gospodarczą w sektorze energii”	151
IX.1.3.4.	Zakres przedmiotowy terminu <i>projekty efektywności Karty</i> w ostatnim akapicie art. 1 ust. 6 ECT	152
IX.2.	Wsparcie gospodarek rozwijających się	153
IX.3.	Inwestycje w sektorze energii jako przedmiot ochrony materialnoprawnej według ECT	154
IX.3.1.	Zakres (standard) ochrony: różne regulacje dotyczące fazy przedinwestycyjnej	155
IX.4.	Zakres przedmiotowy terminu <i>inwestycja</i> : test zastosowany w sprawie <i>Salini</i> a ogólne zasady prawa międzynarodowego	156
IX.4.1.	Orzecznictwo ICSID	156
IX.4.2.	Ogólne zasady prawa międzynarodowego	158
IX.5.	Znaczenie bezpośredniej lub pośredniej kontroli inwestycji zgodnie z art. 1 ust. 6 ECT	159
IX.5.1.	Zdolność inwestora do wywierania znaczącego wpływu na zarządzanie i funkcjonowanie inwestycji zgodnie z Ustaleniami	160

Spis treści

IX.5.2.	Interes finansowy jako przedmiot inwestycji	161
IX.5.3.	Prawo umawiającego się państwa przy interpretacji kontroli zgodnie z art. 1 ust. 6 ECT a prawo państwa pochodzenia inwestora	164
IX.5.4.	Brak znaczenia nadzoru właścicielskiego nad inwestorem lub własnością inwestora według art. 1 ust. 6 ECT	166
X.	Odszkodowania w przypadkach sporów <i>inwestor v. państwo</i> na podstawie ECT oraz porównanie z BIT (cechy charakterystyczne według ECT)	166
XI.	Zakres przedmiotowy wyrażenia <i>skuteczne środki dochodzenia roszczeń i egzekwowania praw</i> zgodnie z art. 10 ust. 12 ECT	169
XI.1.	Zakres i znaczenie omawianego problemu	169
XI.2.	Wymóg <i>skutecznych środków</i> jako możliwa deklaracja norm prawa międzynarodowego dotyczących odmowy sprawiedliwości	170
XI.3.	Zakres przedmiotowy <i>skutecznych środków</i> według art. 10 ust. 12 ECT	173
XI.4.	Standardy określania zgodności	175
XII.	Energetyka, ochrona inwestycji w energetyce, ECT i prawo Unii Europejskiej	178
XII.1.	Energetyka w prawie oraz w strukturach WE/UE	179
XII.1.1.	Polityka energetyczna UE i jej rozwój: założenia prawa UE	179
XII.1.2.	Struktury UE a energetyka	186
XII.1.2.1.	Struktury administracyjne UE – Dyrekcje Generalne – w dziedzinie energetyki	186
XII.1.2.2.	Struktura DG XVII – Dykcja ds. Energii (<i>Directorate for Energy</i>)	186
XII.1.3.	Programy polityki energetycznej	188
XII.1.3.1.	Lista programów UE w dziedzinie energii	188
XII.1.3.2.	Pozostałe programy i instytucje obejmujące także energetykę	189
XII.1.4.	Prawodawstwo wspólnotowe (unijne) w zakresie energetyki	190
XII.1.4.1.	Instrumenty prawne	190
XII.1.4.2.	Energetyka jądrowa	191
	a) Ramy prawne	191
	b) Jądrowe programy badawcze oraz rozwojowe	194
XII.1.4.3.	Odnawialne źródła energii	195
	a) Koncepcje wsparcia oraz cele w zakresie odnawialnych źródeł energii	195

	b) Zakres pojęcia odnawialne źródła energii	196
	c) Źródła odnawialne jako przedmiot inwestycji	197
XII.2.	Wspólnota Europejska (Unia Europejska) jako strona traktatu ECT	198
XII.3.	Postępowanie arbitrażowe między inwestorem a państwem prowadzone przeciwko UE lub przeciwko krajom członkowskim UE	199
XII.3.1.	Zakres problematyki w związku z praktycznymi skutkami oddziaływania ECT oraz prawa UE	199
XII.3.2.	Oświadczenie UE	200
XII.3.3.	Wybór inwestora	201
XII.4.	Zmiany wprowadzone do polityki inwestycyjnej UE przez traktat lizboński	202
XII.5.	Dodatkowe kwestie wynikające z prawa UE	206
XII.5.1.	Pozwy skierowane w związku ze środkami przyjętymi na podstawie zobowiązań wynikających z prawa UE	206
XII.5.2.	<i>AES Summit Generation Ltd. v. Węgry</i> oraz <i>AES-Tisza Erömö Kft v. Węgry</i>	207
XII.5.2.1.	Istota sporów, przebieg procesu oraz <i>amicus curiae</i>	207
XII.5.2.2.	Wyroki w sporach	209
	a) Znaczenie prawa UE	209
	b) Indywidualne zobowiązania umowne a zobowiązania z tytułu ECT	212
	c) Uzasadnione oczekiwania	213
	d) Stabilne ramy prawne i gospodarcze	214
	e) Prawidłowe postępowanie, arbitralność i przejrzystość ..	215
	f) Dyskryminacyjny charakter środków	216
XII.5.3.	Ważność klauzuli dotyczącej transferów wynikająca z ECT w świetle prawa UE	217
XIII.	Stosunek między ECT a umowami międzynarodowymi GATT i WTO	219
XIII.1.	Przepisy umów w ramach GATT i WTO	220
XIII.1.1.	Szczególne zasady wprowadzone przez GATT	220
XIII.1.2.	Wyjątki	221
XIII.1.3.	Umowy WTO	222
XIII.2.	Różnica między handlem a inwestycjami	227
XIII.3.	Zobowiązanie stron traktatu ECT do stosowania zasad WTO w zakresie energetyki	229
XIII.4.	Podobne i odmienne aspekty mechanizmów rozstrzygania sporów według ECT oraz według WTO	232
XIII.4.1.	Cel postępowania	233
XIII.4.2.	Wszczęcie postępowania	234

Spis treści

XIII.4.3.	Ustanowienie trybunału arbitrażowego oraz grupy ekspertów	234	
XIII.5.	Faza następująca po wydaniu wyroku przez trybunał (skład orzekający)/raportu zespołu orzekającego	235	
Tabele/Wykazy:			
Tabele/wykazy Nr I			
	Wykaz sygnatariuszy ECT	239	
Tabele/wykazy Nr II			
	Wykaz podstawowych przepisów UE/WE w zakresie energetyki	241	
II.A.	Podstawowe przepisy oraz decyzje w zakresie energetyki – prawo UE/WE	242	
II.B.	Pozostałe przepisy WE/UE dotyczące różnych obszarów energetyki oraz aspektów polityki energetycznej UE	248	
II.C.	Indeks umów międzynarodowych oraz umów między UE a państwami trzecimi oraz organizacjami międzynarodowymi w zakresie energetyki i polityki energetycznej	260	
II.D.	Indeks decyzji Komisji Europejskiej i/lub Rady w zakresie energetyki i polityki energetycznej	263	
Załącznik Nr III			
	Akt końcowy Konferencji w sprawie Europejskiej Karty Energetycznej/Traktat Karty Energetycznej oraz dokumenty powiązane (ECT) – Polska wersja wybranych przepisów	277	
Literatura			
I	Monografie	355	
II	Artykuły w czasopiśmie i pracach zbiorowych	370	
III	Literatura dostępna w formie elektronicznej	404	
Indeks haseł			411
I	Uwagi wstępne do indeksu haseł	411	
II	Indeks haseł według słów kluczowych	411	
III	Indeks cytowanych przepisów (aktów normatywnych i innych źródeł)	426	
IV	Indeks odsyłaczy do orzeczeń wydanych w postępowaniach sądowych lub arbitrażowych (rejestr według powodów – strony, forum, podstawy prawnej, specyfikacji rzeczy i wyroków)	434	
V	Indeks odsyłaczy do państw (Postępowania dotyczące konkretnych państw jako stron sporu uwzględnione w części IV niniejszego indeksu)	445	